

Каралды
Методик берләшмә житәкчесе
_____ Рамазанова Р.Н.
Беркетмә № 1
25 нчы август 2017 нче ел

Килешенде
Уку-укуту эшләре буенча
директор урынбасары
_____ Г.Т.Исмагилова
28 нче август 2017 нче ел

Раслыйм
Мәктәп директоры
_____ Г.Т.Сабирзянова
Приказ № 71
28 нче август 2017 нче ел

Татарстан Республикасы

Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе

“Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Хатыйпова Гөлнәз Рафис кызының

9 нчы сыйныф өчен татар әдәбиятыннан

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Педсовет утырышында каралды
Беркетмә №1 28 нче август 2017 нче ел

2017-2018 нче уку елы

Татар әдәбиятыннан эш программасына аннотация

9 нчы класс

Программаның исеме:

9нчы сыйныф өчен татар әдәбиятыннан эш программасы.

Программаны төзүче: Хатипова Гөлназ Рафис кызы

Укыту фәненең белем бирү программасы структурасында алган урыны:

Татар теле “Филология” белем бирү өлкәсенә керә.

Татар телендә урта гомуми белем бирү мәктәпләре өчен әдәбиятыннан **программа** (5-11 нче сыйныфлар). – Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2010.

Дәреслек: Әдәбият: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен дәреслек/ Ф.Ә.Ганиева, М.Д.Гарифуллина – Казан: Мәгариф, 2014.

Программаны үтәү вакыты: 2017 –2018 нче уку елы

Сәгать саны: Атнага 2сәгать–барлығы 68 сәгать

Укучылар үзләштерергә тиешле осталык һәм күнекмәләр (уку елы ахырына): әдәби әсәрдәге эпизодларны һәм геройларны чагыштыру, автор позициясен ачыклау;

Контроль төрләре: сорауларга җавап бирү, тест, мөстәкыйль эш, чирек ахырында контроль эшләр.

Сыйныф: 9

Укытучы: *Хатыйпова Гөлназ Рафис кызы*

Сәгәтләр саны:

Барлыгы: 68 сәг.; атнага 2 сәг.

Әсәрләрне өйрәнү – 55 сәгәт

Бәйләнешле сөйләм үстерү – 6 сәгәт

Дәрестән тыш уку – 7 сәгәт

Планлаштыру *Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары” (5-11 нче сыйныфлар/ Ф.Галимуллин, А.Әхмәдуллин. К., “Мәгариф”, 2010) нигезендә төзелде.*

Дәрәслек: *Әдәбият: (Борынгы һәм Урта гасыр, XIX йөз татар әдәбияты) Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен дәреслек/ Х.Й.Миңнегулов, Ш.А.Садретдинов.-Өченче басма.-Казан:Мәгариф,2005.*

Хрестоматия: Әдәбияттан хрестоматия: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен / Төз.Х.Й.Миңнегулов, Ш.А.Садретдинов.- 3 нче басма.-Казан:Мәгариф,2005.

Аңлатма язуы

Программа Россия Федерациясенең 309-ФЗ номерлы Законына (2007 нче ел, 1 нче декабрь),” Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”на (5-11 нче сыйныфлар), МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең эш программасы турында нигезләмәсенә, МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2017-2018 нче уку елына уку планына нигезләнеп төзелде.

Эш программасы мәктәпнең уку планындагы дәресләр бүленешен исәпкә алып төзелде. Мәктәпнең уку планында 9 класска әдәбияттан атнага 2 сәгать каралган. Эш программасы да атнага 2 сәгать исәбеннән 68 дәреслек итеп төзелде. Дәресләр шуңа нигезләнеп бүленде.

9 нчы сыйныфта татар әдәбияты уку планының максатлары:

1. Татар әдәбиятының тарихи барышы турында гомуми караш булдыру.
2. Татар әдәбиятының барышын, аның борынгы һәм урта гасырдагы, 17, 18 нче, 20 нче гасыр башы чорындагы торышын, чор әдәбиятының йөзен билгеләүче язучылар ижатын анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.
3. Әдәби-теоретик белемнәр нигезендә әдәби эсәрнең, язучы ижатының, чор әдәбиятының, гомумән, татар әдәбиятының үзенчәлекләрен табарга күнектерү.
4. Текст һәм башка мәгълүмати чаралар белән эшләү, аннан кирәкле мәгълүматны ала белү һәм аны тиешенчә үзгәртә алу күнекмәләрен үстерү.
5. Ижади фикерләүдәге урта һәм милли үзенчәлекләрен танырга өйрәтү.
6. Укучыда кызыксыну хисен уяту, белем алуга, ижади һәм рухи үсүгә теләк – омтылыш тудыру, укучының ижади сәләтен үстерү.
7. Әдәбият тарихы турында билгеле күләмдә белем бирү. Әдәбиятны чор белән бәйләп, үсештә карау.
8. Эсәрне язучы ижат иткән чор белән, шул чор әдәбиятының урта, гомуми сыйфатлары белән бәйләп аңлату, анализлау – әдәбият тарихы турында мәгълүмат бирү.

Бурычлар:

- 1.Өйрәнелгән әдәби эсәрләрне чорларның үсеш тәртибендә системалы итеп күзалларга ярдәм итү.
- 2.Әдәби эсәрнең эстетик кыйммәтен, төр һәм жанрын билгеләргә өйрәтү.
- 3.Әдәби эсәрне анализлау күнекмәләре булдыру.
- 4.Шигъри текстларны яисә чәчмә эсәрләрдән өзекләрен ятлату.
- 5.Укучының мөстәкыйль фикерләвен, гомумиләштереп нәтижәләр ясау сәләтен үстерү.
- 6.Бәхәсләрдә катнашу, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларыңны раслау һәм дәлилләү күнекмәләре булдыру.
- 7.Рефератлар, докладлар әзерләргә өйрәтү.
- 8.Әдәби эсәрләр һәм ирекле темалар буенча сочинение язу күнекмәләрен үстерү.
- 9.Әдәбият теориясе, әдәбият тарихы, сәнгатьнең башка төрләре бергәлегендә укучыда әдәбиятны мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру һәм әдәбият-сәнгать белән даими кызыксыну тәрбияләү.
- 10.Матур әдәбиятта халык тарихы, миллият язмышы гәүдәләнешенә укучыларның игътибарын туплау.
- 11.Әдәби эсәрнең эстетик кыйммәтен, поэтикасын аңларлык эстетик зәвык булдыру.
- 12.Укучыларда кешелеклелек, горурлык, үз кадеренә белү хисләре тәрбияләү

Укыту-тематик планы

№ п/п	Бүлекләр	Барлык сәгатьләр			
		Ничә дәрес	Дәрестән тыш уку	Бәйләнешле сөйләм үстерү	Барлыгы
1	Кереш. Тарихи-әдәби процесс һәм аның үзенчәлекләре. Матур әдәбиятның кеше тормышында тоткан урыны	1			1
2	Татар-төрки әдәбиятының чыганаклары. Рун язулы истәлекләр. Уйгур язулы истәлекләр. Гарәп язулы истәлекләр: М.Кашгарый “Диване лөгатет-төрк”, Й.Баласагунлы “Котадгу белек”	2			2
3	Әхмәд Йүгнәки, Әхмәд Ясәви һәм Сөләйман Бакыргани иҗатлары турында кыскача мәгълүмат бирү.	1			1
4	Коръән. Ислам дине һәм төрки-татар мәдәнияте. <u>Әдәбият теориясе</u> . Шәрәкь классикасы.	1			1
5	Болгар чоры әдәбияты. Кол Гали турында белешмә. “Кыйссаи Йосыф” поэмасы	4	1	1	6
6	Алтын Урда чоры әдәбиятына күзәтү. Суфичылык. С.Сарайның тәрҗемәи хәле, иҗаты.	4	1		5
7	Казан ханлыгы әдәбияты. “Идегәй” дастаны. Мөхәммәдъяр. “Төхфәи мәрдан”, “Нуры содур” поэмалары. XV-XVI йөзләрдә әдәбиятр. Өмми Кәмал, Мөхәммәт Әмин, Кол Шәриф, Шәрифи иҗатлары турында кыскача мәгълүмат.	3	2	1	6
8	XVII йөз әдәбияты. “Дәфтәре Чыңгызнамә”, “Тайса углы Амәт”, “Жәмигъ-эт-тәварих” әсәре турында мәгълүмат. Мәүлә Колый. “Хикмәтләр”е. Габди иҗаты.	3			3
9	XVIII йөз әдәбияты, әдипләре. Габдессәлам, Г.Мөслим углы, Әхмәдбик, Т.Ялчыгол һ.б. язучыларның иҗатларына күзәтү. Г.Утыз Имәни.	4			4
10	Борынгы һәм Урта гасыр әдәбиятына йомгак. <u>Әдәбият теориясе</u> . Тарихи-әдәби процесста әдәби	1		1	2

	бәйләнешләрнең роле. Әдәби иҗатта күчәмлелек				
11	XIX йөзгә беренче яртысында әдәбият. Әбелмәних Каргалый, Салихов, Ш.Зәки-Суфи Г.Кандалый иҗатлары.	6		1	7
12	XIX йөзгә икенче яртысындагы татар әдәбияты. Ш.Мәрҗани, Фәезхановларның. К.Насыйринның тормыш юлы. Гыйльми-мәғрифәтчелек эшчәнлегә.	4	1	1	6
13	Реалистик проза үсеш. М.Акъегетнең тормышы, иҗаты. “Хисаметдин менла” романы. Риза Фәхретдиннең. “Әсма, яки Гамәл вә җәза” әсәре. З.Бигиевнең “Мавәрәзнәһәрдә сәяхәт” әсәре. “Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә” романы	10	1		11
14	XIX йөзгә икенче яртысында татар поэзиясе. М.Акмулланың. “Дамелла Шиһабетдин хәзрәтнең мәрсиясе” һ.б. әсәрләрен. Гали Чокрый, Я.Емельянов иҗаты.	5			5
15	Татар драматургиясенең беренче адымнары. Г.Ильяси “Бичара кыз”, Ф.Халиди “Рәддә бичара кыз”.	2			2
16	IX сыйныфта өйрәнгәннәргә гомуми йомгак.	1		1	2
17	Г.Исхакый “Өч хатын белән тормыш”		1		1
17	Кабатлау һәм имтиханга әзерләнү.	3			3
	Барлыгы	55	7	6	68

Эш программасының эчтәлегә

Кереш. Тарихи-әдәби процесс һәм аның үзгәрчәкләре. Матур әдәбиятның кеше тормышында тоткан урыны.-1 сәг.

Татар-төрки әдәбиятының чыганаclar. Рун язучы истәкләр.-1 сәг.

Уйгур язучы истәкләр. Гарәп язучы истәкләр: М.Кашгарый “Диване ләғәтәт-төрк”, Й.Баласагунлы “Котадгу беләк”. Әдәбият теориясе. Матур әдәбиятның иҗтимагый вазифасы.-1 сәг.

Йүгнәки, Әхмәд Ясәви һәм Сөләйман Бакыргани иҗатлары турында кыскача мәғлүмәт бирү.-1 сәг.

Коръән. Ислам динә һәм төрки-татар мәдәнияте.- Әдәбият теориясе. Шәрәк классикасы.-1 сәг.

Болгар чоры әдәбияты. Кереш.-1 сәг.

Класстан тыш уку. М.Хәбибуллин “Кубрат хан” романы.-1 сәг.

Шәхес һәм шагыйрь буларак Кол Гали турында белешмә. “Кыйссаи Йосыф” поэмасының язылу һәм яшәү тарихы.

Әдәбият теориясе. Традиция һәм новаторлык.-1с.

“Кыйссаи Йосыф”ның сюжеты (уку һәм анализлау).-1с.

“Кыйссаи Йосыф”ның төп образлары, идея - проблематикасы.-1с.

“Кыйссаи Йосыф”ның сәнгатьчә эшләнеше, әһәмияте. Поэманы гомумиләштереп анализлау.-1с.

Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение язу.-1с.

Алтын Урда чоры әдәбиятына күзәтү. Суфичылык.-1с.

XIV йөз әдипләре. Рабгузый, Харәзми, М.Болгари, Әхмәд Үргәнчи әсәрләренә күзәтү, өлешчә анализлау.-1с.

Хисам Кятибнең “Жөмжөмә солтан” әсәрен анализлау.

Класстан тыш уку. Котб “Хәсрәү вә Ширин”.-1с.

С.Сараиның тәржемәи хәле. “Гөлстан бит-төрки” әсәрен, “Сөһәйл вә Гөлдерсен” дастанын уку һәм анализлау.-1с.

Казан ханлыгы әдәбиятына кереш. “Идегәй” дастаны.-1с.

Класстан тыш уку. Сәйяди “Дастаны Бабахан”.-1с

XV-XVI йөзләрдә ижат иткән әдипләр. Өмми Кәмал, Мөхәммәт Әмин, Кол Шәриф, Шәриф ижатлары турында кыскача мәгълүмат.-1с.

Мөхәммәдьярның тәржемәи хәле. “Төхфәи мәрдан”, “Нуры содур” поэмалары.Әдәбият теориясе. Лирик герой турында төшенчәне киңәйтү. Поэмаларда кеше тормышы һәм табигать күренешләренә чагылышы. Тел-сурәтләр чаралары.-1с.

Бәйләнешле сөйләм үстерү. “Мөхәммәдьяр – гуманист шагыйрь” дигән темага сочинение. -1 сәг.

Класстан тыш уку. Ф.Латыйфи “Хыянәт” романы.-1с.

XVII йөз әдәбиятына күзәтү. “Дәфтәре Чыңгызнамә”, “Гайса углы Амәт”, “Жәмигъ-әт-тәварих” әсәре турында мәгълүмат.-1с.

Мәүлә Колыйның тәржемәи хәле. “Хикмәтләр”ен уку һәм анализлау.-1с.

Габди ижаты турында кыскача мәгълүмат. Шигырьләрен уку һәм анализлау.-1с.

XVIII йөз әдәбияты. Тарихи-мәдәни күзәтү. XVIII гасыр татар әдәбиятында жанрлар.-1с.

XVIII йөздә ижат иткән әдипләр. Габдессәлам, Г.Мөслим углы, Әхмәдбик, Ялчыгол һ.б. язучыларның ижатларына күзәтү.-1с.

Г.Утыз Имәни. Тәржемәи хәле. Ижатына гомуми күзәтү. Фәнни хезмәтләр.-1с.

Г.Утыз Имәни әсәрләрен уку, анализлау.Әдәбият теориясе. Мәдхия, мәрсия.-1с.

Сочинение язу.-1с.

XIX йөзгә беренче яргысында әдәбиятка күзәтү. Жәмгыять тормышына, мәгърифәт үсешенә тәэсир иткән факторлар.-1с.

Әбелмәних Каргалый ижаты.-1с.

Һ.Салихов, Ш.Зәки-Суфи ижатларына күзәтү.-1с.

Кандалый – татар әдәбиятында дөньяви поэзияне башлап жибәрүче. “Мулла белән абыстай” шигырен уку һәм анализлау.-1 сәгать.

Кандалый ижатында дөньяви мәхәббәт. Кандалый реализмы. Хатын-кызларга багышланган поэмалары, шигъри хатлары.-1 сәгать.

Кандалыйның татар шигъриятенә, шигърь техникасын баегуга керткән зур өлеше. Әдәбият теориясе. Шигърь үлчәмнәре.-1 сәгать.

Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение.- 1 сәгать.

XIX йөзгә икенче яргысындагы татар әдәбиятына гомуми бәяләмә-күзәтү. Ш.Мәржани, Фәезхановларның эшчәнлегенә һәм ижаты турында кыскача мәгълүмат бирү.- 1 сәгать

К.Насыйриның тормыш юлы. Гыйльми-мәгърифәтчелек эшчәнлегенә.- 1 сәгать.

К.Насыйриның матур әдәбият өлкәсендәгә хезмәтләренә.- 1 сәгать.

К.Насыйриның фольклор өлкәсендәгә эшчәнлегенә. Әдәбият теориясе. Әдәбиятның халыкчанлыгы.- 1 сәгать.

Класстан тыш уку. “Кырык бакча” китабы, “Кырык вәзир” кыйссасы.- 1 сәгать.

Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение язу. “К.Насыйри үз халкының һәм үз чорының улы булган” (К.Дмитриев)- 1 сәгать.

Реалистик проза үсеше.Әдәбият теориясе. Мәгърифәтчелек реализмы.- 1 сәгать.

М.Акъегетнең тормышы, ижаты. “Хисаметдин менла” романын уку һәм анализлау- 2 сәгать.
 Риза Фәхретдиннең ижади эшчәнлеге. “Әсма, яки Гамәл вә жәза” әсәрен уку һәм анализлау.- 2 сәгать.
Класстан тыш уку. Ш.Мөхәммәдев “Япон сугышы, яки Доброволец Батыргали агай”.-1 сәгать.
 З.Бигиевнең тормышы, ижаты. “Мавэрәэннәһердә сәяхәт” әсәре. Әдәбият теориясе. Роман жанры.- 1 сәгать.
 З.Бигиевнең “Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә” романын уку һәм анализлау.-Әдәбият теориясе. Сюжет, композиция.- 2 сәгать.
Класстан тыш уку. З.Бигиев “Гөнаһе кәбаир” романы.- 1 сәгать.
 XIX йөзнең икенче яртысында татар поэзиясе. Гомуми күзәтү- 1 сәгать
 М.Акмулланың тормыш юлы, ижатына күзәтү. “Дамелла Шиһабетдин хәзрәтнең мәрсиясе” һ.б. әсәрләрен уку һәм фикер алышу.- 1 сәгать.
 Акмулла – чичән шагыйрь. Татар шигъриятенә керткән зур өлеше. Ижатының әһәмияте.Әдәбият теориясе. Шигърьдә ритм һәм рифма турындагы төшенчәләренә искә төшерү- 1 сәгать
 Гали Чокрый ижатына күзәтү. Әсәрләрен уку һәм анализлау- 1 сәгать
 Я.Емельянов ижаты турында белешмә бирү. “Кайгы”, “Саран бай”, “Олысыманлык” шигърьләрен уку һәм анализлау.- 1 сәгать
 Татар драматургиясенә беренче адымнар. Жанр формалашу. Беренче сәхнә әсәрләрендә күтәрелгән мәсьәләләр.Әдәбият теориясе. Драма һәм комедия жанрлары.-1сәгать
 Г.Ильяси “Бичара кыз”, Ф.Халиди “Рәдде бичара кыз”. Пьесаларны уку, анализлау-1сәгать
 IX сыйныфта өйрәнгәннәргә гомуми йомгак.-1 сәгать
 Сочинение.-1 сәг.
Класстан тыш уку Г.Исхакый“Өч хатын белән тормыш”-1сәгать
 Киләсе уку елында укылырга тиешле әсәрләргә күзәтү ясау.-1 сәгать. Кабатлау һәм имтиханга әзерләнү.-3 сәг/

Искәрмә. «Сарман урта гомумбелем бирү мәктәбе» муниципаль белем бирү бюджет учреждениесенең «Укыту предметы, курсы буенча эш программаларының төзелеше һәм тәртибе» турында» 29 нчы август, 2016 нчы елда педсоветта каралган(беркетмә № 1) һәм мәктәп директоры тарафыннан 2016 нчы елның 29 нчы августында чыккан 109 нчы санлы приказы белән расланган нигезнамәсенең 5 пунктына таянып, дәрәсләр бәйрәм көннәренә һәм каникул көннәренә туры килү сәбәпле, 7 нче сыйныфта программа сәгатьләренә берләштерү исәбенә үтәлә.

Календарь-тематик план

	Тема	Укучылар эшчәнлеге төрләре	Үткөрү вакыты	
			План	Фактик
1	Кереш. Тарихи-әдәби процесс һәм аның үзенчәлекләре. Матур әдәбиятның кеше тормышында тоткан урыны.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, сорау кую, нәтижә чыгару, лекция материалын тезислар рәвешендә язу.	06.09	
2	Татар-төрки әдәбиятының чыганаклары. Рун	Укытучы сүзе, әңгәмә, аңлатмалар бирү, чагыштыру, өзеңләп уку, материалны төп	07.09	

	язулы истәлекләр. “Уйгур-Енисей” ташъязмалары.	фикерләр рәвешендә язу.		
3	Уйгур язулы истәлекләр. Гарәп язулы истәлекләр: М.Кашгарый “Диване лөгатет-төрк”, Й.Баласагунлы “Котадгу белек”.	Укытучы сүзе, сәнгатьле уку, әңгәмә, аңлатмалар бирү, чагыштыру. Мәкальләргә хәзерге телдәгә төрдәшләргә белән чагыштыру. “Балаларга үгет-нәсыйхәт” китабын тәкъдим итү.	13.09	
4	Әхмәд Йүгнәки, Әхмәд Ясәви һәм Сөләйман Бакыргани ижатлары турында кыскача мәгълүмат бирү.	Укытучы сүзе, әңгәмә, аңлатмалар белән уку, сөйләү, чагыштыру.	14.09	
5	Корьән. Ислам дине һәм төрки-татар мәдәнияте. Шәрехъ классикасы.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, сорау кую, нәтижәләр чыгару, китап күргәзмәсе алымы, дәреслектәгә язмаларның конспектын төзү, сайлап сөйләү. Татар фольклорындагы Корьән белән бәйлә элементларга мисаллар таптыру.	20.09	
6	Класстан тыш уку. М.Хәбибуллин “Кубрат хан” романы.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, сорау кую, нәтижәләр чыгару, китап күргәзмәсе алымы, конспектлау.	21.09	
7	Болгар чоры әдәбиятына күзәтү.	Яңа китапларга күзәтү ясау. “Иң яраткан китабым” күргәзмәсен оештыру. Әсәр турында фикер алышу, сорауларга җавап табу.	27.09	
8	Шәхес һәм шагыйрь буларак Кол Гали турында белешмә. “Кыйссаи Йосыф” поэмасының язылу һәм яшәү тарихы.	Укытучы сүзе, әңгәмә, сорау, нәтижәләр чыгару, аңлатмалар бирү. Корьәндәгә “Йосыф” сүрәсен “Кыйссаи Йосыф” әсәрендә сурәтләнгән вакыйгалар белән чагыштыру.	28.09	
9	“Кыйссаи Йосыф”ның сюжеты (уку һәм анализлау). “Кыйссаи Йосыф”ның төп образлары, идея - проблематикасы.	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, образларга бәләмә, сүзлек эше, проблемалы анализ, биремнәр эшләү.	04.10	
10	“Кыйссаи Йосыф”ның сәнгатьчә эшләнеше, әһәмияте. Поэмане гомумиләштереп анализлау.	Текст буенча мөстәкыйль эшләү, әңгәмә, биремнәр үтәү, проблемалы анализ, гомумиләштерү.	05.10	
11	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение “Кыйссаи Йосыф” поэмасы халыкның рухында.	Аңлату, сөйләү, әңгәмә, сорау кую, нәтижәләр чыгару, ижади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү. Сочинение яза башлау.	11.10	
12	Алтын Урда чоры әдәбиятына күзәтү. Алтын Урда чоры мәдәнияте. Суфичылык.	Укытучы сүзе, сүзлек эше, укучыларның докладларын тыңлау, әңгәмә, аңлатмалар бирү (дидактик әдәбият, әдәби багланышлар, әдәби тәржемә, газәл, касыйдә, гаруз жанрлары, суфичылык атамасы), дәреслектәгә язманың конспектын төзү.	12.10	
13	XIV йөз әдипләре. Рабгузый, Харәзми, М.Болгари, Әхмәд Үргәнчи әсәрләренә күзәтү, өлешчә анализлау.	Эзләнүчән әңгәмә, әсәрнең өлешләрен тикшерү, фикерне исбатлау, нәтижәләр чыгару, сорау-биремнәргә җавап эзләү, уку.	18.10	
14	Хисам Кятибнең “Жәмҗәмә солтан” әсәрен анализлау.	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, әсәргә проблемалы анализ ясау, стиль үзнәчәлекләре.	19.10	

15	Класстан тыш уку. Котб “Хөсрәү вә Ширин” .	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, әсәргә проблемалы анализ ясау, стиль үзенчәлекләре.	25.10	
16	С.Сараиның тәржемәи хәле. “Гөлстан бит-төрки” әсәрен, “Сөһәйл вә Гөлдерсен” дастанын уку һәм анализлау.	Эзләнүчән әңгәмә, уку, сүзлек эше, сөйләү, әсәрнең өлешен тикшерү, стиль үзенчәлекләрен күзәтү, аңлатмалар бирү (нәзыйрәчелек), чагыштыру.	26.10	
17	Казан ханлыгы әдәбиятына кереш. Мәдәнияте. “Идегәй” дастаны.Риваятьләр һәм ле-ендалар.”Иске Казан каласы корылуы”,”Шөһәр ни өчен Казан дип аталган”,”Елан тавы”.	Укытучы сүзе , сүзлек эше, эзләнүчән әңгәмә, биремнәр үтәү, проблемалы анализ, чагыштыру, китап күргәзмәсе алымы.	08.11	
18	<u>Класстан тыш уку.</u> Сәйяди “Дастаны Бабахан”.	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, әсәргә проблемалы анализ ясау, стиль үзенчәлекләре.	09.11	
19	XV-XVI йөзләрдә иҗат иткән әдипләр. Өмми Кәмал, Мөхәммәт Әмин, Кол Шәриф, Шәриф иҗатлары турында кыскача мәгълүмат.	Әңгәмә, укытучы сүзе, сүзлек эше, аңлатмалар бирү, нәтиҗәләр чыгару.	15.11	
20	Мөхәммәдьярның тәржемәи хәле. “Төхфәи мәрдан”, “Нуры содур” поэмалары, ”Нәсыйхәт” шигыре.	Эзләнүчән әңгәмә, укытучы сүзе, сора-биремнәргә җавап эзләү, стиль үзенчәлекләрен күзәтү, чагыштыру.	16.11	
21	<u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> “Мөхәммәдьяр – гуманист шагыйрь” дигән темага сочинение.	Иҗади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү. Сочинениене яза башлау.	22.11	
22	<u>Класстан тыш уку.</u> Ф.Латыйфи “Хыянәт” романы.	“Ф.Латыйфи ижатында Казан ханлыгы чорының чагылышы”, “Ф.Латыйфи әсәрләрендә тарихи шәхесләр” дигән темаларга әңгәмә. Сүзлек эше, иҗади уку ысуллары.	23.11	
23	XVII йөз әдәбиятына күзәтү. “Дәфтәре Чыңгызнамә”, “Гайса углы Амәт”, “Жәмигъ-әт-тәварих” әсәре турында мәгълүмат.	Укытучы сүзе, сүзлек эше, әңгәмә, аңлатмалар бирү, конспект язучу.	29.11	
24	Мәүла Колыйның тәржемәи хәле. Хикмәтләре : “Юмартлык бу күңелне рушан кылыр...”, “Игенчелек гали эшдер...”, “Гыйлемлелек хак рәхәттер...”	Эзләнүчән әңгәмә, әсәрне тикшерү, сүзлек эше, уку, сөйләү, әсәрнең телен, корылышын күзәтү, нәтиҗәләр чыгару, сорау-биремнәргә җавап әзерләү.	30.11	
25	Габди ижаты турында кыскача мәгълүмат.	Укытучы сүзе, сүзлек эше, эзләнүчән әңгәмә, сәнгатьле уку, сөйләү.	06.12	

	Шигырьләрен уку һәм анализлау.			
26	XVIII йөз әдәбияты. Тарихи-мәдәни күзәтү. XVIII гасыр татар әдәбиятында жанрлар.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, план, конспект төзү.	07.12	
27	XVIII йөздә ижат иткән әдипләр. Габдессәлам, Г.Мөслим углы, Әхмәдбик, Т.Ялчыгол һ.б. язучыларның ижатларына күзәтү.	Укытучы сүзе, сүзлек эше, эзләнүчән әңгәмә, биремнәр үтәү, әдәби әсәрне өлешчә тикшерү.	13.12	
28	Г.Утыз Имәни. Тәржемәи хәле. Ижатына гомуми күзәтү. Фәнни хезмәтләре.	Укытучы сүзе, сүзлек эше, эзләнүчән әңгәмә, биремнәр үтәү, аңлатмалар бирү.	14.12	
29	Г.Утыз Имәнинең әсәрләрен уку, анализлау. "Мәрсия Хәмидә зәүжәте Габдерәхим Болгари" шигыре, "Мөһиммәтез-заман" поэмасыннан "Йегет булмакның бәяны" бүлегә.	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, әсәрнең өлешләрен анализлау, стиль үзенчәлекләрен тикшерү.	20.12	
30	Борынгы һәм Урта гасыр әдәбиятына йомгак.	Укытучы сүзе, укучыларның чыгышлары, проблемалы ситуацияләрне анализлау, укучыларның чыгыш ясаучыларга сораулары, сорауларга җавап табу, фикер алышу, нәтижәләр чыгару. Үз белемнең тикшерү.	21.12	
31	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение "Утыз Имәни – талантлы шәхес".	Ижади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү.	10.01	
32	XIX йөзнең беренче яртысында әдәбиятка күзәтү. Жәмгыять торышына, мәгърифәт үсешенә тәэсир иткән факторлар.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, сорау кую, нәтижәләр чыгару, китап күргәзмәсе алымы, конспект язу.	11.01	
33	Әбелмәних Каргалый ижаты.	Укытучы сүзе, аңлатмалар белән уку, проблемалы сорауларга җавап бирү, әңгәмә.	17.01	
34	Һ.Салихов, Ш.Зәки-Суфи ижатларына күзәтү.	Укытучы сүзе, аңлатмалы уку, проблемалы сорауларга җавап бирү, әңгәмә.	18.01	
35	Г.Кандалый – татар әдәбиятында дөньяви поэзияне башлап жибәрүче. "Муллагы белән абыстай" шигырен уку һәм анализлау.	Лекция, әңгәмә, сорау кую, нәтижәләр чыгару.	24.01	
36	Г.Кандалый ижатында дөньяви мәхәббәт. Кандалый реализмы. "Сәхипҗамал" поэмасы, шигъри хатлары.	Мөстәкыйль эшләр. Эзләнүчән әңгәмә, шигырьләргә автор артыннан бару юлы белән анализлау, сәнгатьле уку, эчтәлеген сөйләү, нәтижәләр чыгару, сорау-биремнәргә җавап ээләү.	25.01	
37	Г.Кандалыйның татар шигъриятенә, шигырь техникасын баегуга керткән зур өлеше. Шигырьләре: "Йакутлар табыладыр вакыт берләң...", "Бу илләрдә торып калсам..." Иген	Мөстәкыйль эшләр (тестлар, карточкалар белән эш), укучылар чыгышы.	31.01	

	икмәк бирер икмәк”.”Бу хәсрәтләр бетәр микән?”			
38	<u>Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение</u> “Татар поэзиясе үсешендә Габделжәббар Кандалый ижатының әһәмияте”.	Бәхәс, әңгәмә, укучылар чыгышы.	01.02	
39	XIX йөзгә икенче яртысындагы татар әдәбиятына гомуми бәяләмә-күзәтү. Ш.Мәрҗани, Фәезхановларның эшчәнлеген һәм ижаты турында кыскача мәгълүмат бирү.	Проблемалы лекция, әңгәмә, план төзү, конспект язу.	07.02	
40	К.Насыриның тормыш юлы. Гыйльми-мәгърифәтчелек эшчәнлеген. “Әбугалисина кыйссасы”.	Лекция, әңгәмә, аңлатмалар бирү, сорау кую, нәтижеләр чыгару, китап күргәзмәсе алымы, конспект язу.	08.02	
41	К.Насыриның матур әдәбият өлкәсендәге хезмәтләре. “Фәвакиһел-жәләлә-фил әдәбият”	Эзләнүчән әңгәмә, сөйләү, проблемалы анализ, биремнәр үтәү.	14.02	
42	К.Насыриның фольклор өлкәсендәге эшчәнлеген.	Эзләнүчән әңгәмә, сәнгатьле уку, сөйләү, аңлатмалар бирү.	15.02	
43	<u>Класстан тыш уку.</u> “Кырык бакча” китабы, “Кырык вәзир” кыйссасы.	Эзләнүчән әңгәмә, укучыларның чыгышлары, чагыштыру, тел-стиль үзенчәлекләрен күзәтү.	21.02	
44	<u>Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение.</u> “К.Насыри һәм татар халык ижаты”	Ижади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү.	22.02	
45	Реалистик проза үсеше.	Проблемалы лекция, әңгәмә, нәтижеләр чыгару, дәрәҗәләргә мөкаләмә планын төзү, конспект язу.	28.02	
46	М.Акбегетнең тормышы, ижаты. “Хисаметдин менла” романын уку һәм анализлау.	Әсәрне автор артыннан бару юлы белән анализлау, укытучы сүз, сүзлек эше, сюжетны кыскача сөйләү, аерым өлешләргә анализ бирү, аңлатмалар белән уку, әңгәмә.	01.03	
47	М.Акбегетнең “Хисаметдин менла” романын уку һәм анализлауны дәвам итү.	Ижади уку эзләнүчән әңгәмә, әсәрне образлар бирелеше аша анализлау, анализ алымнарын кулланып, әсәрнең эчтәлеген сөйләү, геройларга бәя бирү, сорау-биремнәргә җавап эзләү, тел-стиль үзенчәлекләрен күзәтү.	07.03	
48	Риза Фәхретдиннең ижади эшчәнлеген. “Әсма, яки Гамәл вә җәза” әсәрен уку һәм анализлау.	Укытучы сүз, сүзлек эше, әсәрне автор артыннан бару юлы белән анализлау, эзләнүчән әңгәмә, сәнгатьле уку, сөйләү, аерым өлешләргә анализ бирү.	08.03	
49	Риза Фәхретдиннең “Әсма, яки Гамәл вә җәза” әсәрен уку һәм анализлауны дәвам	Укытучы сүз, текст өстендә эшләү, әсәргә проблемалы анализ, проблемалы сорауларга җаваплар табу, биремнәр үтәү.	11.03	

	итү.			
50	Класстан тыш уку. III.Мөхәммәдев “Япон сугышы, яки Доброволец Батыргали агай”.	Эзләнүчән әңгәмә, әсәрне тикшерү, үз мөнәсәбәтеңне белдереп сөйләү, фикерне исбатлау, нәтижәләр чыгару.	15.03	
51	З.Бигиевнең тормышы, ижаты. “Мавэрәэннәһердә сәяхәт” әсәре.	Лекция, укучыларның чыгышлары, сәнгатьле уку, сөйләү, әңгәмә, нәтижәләр чыгару, китап күргәзмәсе алымы.	21.03	
52	З.Бигиевнең “Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә” романын уку һәм анализлау.	Сәнгатьле уку, автор артыннан бару юлы белән анализлау (аңлатмалар белән уку, кыскача сюжетны сөйләү, әңгәмә, план төзү).	22.03	
53	Б.с.үс. Хәдичә белән Зөләйхага чагыштырма характеристика бирү.		04.04	
54 - 55	З.Бигиев “Гөнаһе кәбаир” романы.Әсәрнең сюжеты.Анализ,төп образларга характеристика.	Эзләнүчән әңгәмә, әсәрне образлар бирелеше аша анализлау (график алым – таблица төзү), аерым 12.04өзекләрен уку, эзләнү төсөндәге сорауларга җаваплар бирү, геройларга мөстәкыйль бәя бирү, нәтижәләр чыгару.	05.04 11.04	
56	XIX йөзгә икенче яртысында татар поэзиясе. Гомуми күзәтү.	Лекция, лекцияне язып бару, план-конспект эшләү, нәтижәләр чыгару.	12.04	
57	М.Акмулланың тормыш юлы, ижатына күзәтү. “Дамелла Шиһабетдин хәзрәтнең мәрсиясе”, “Сүз чыгар шагыйрьләрдән хикмәт белән”, “Башка милләт алга таба барыр булды...” һ.б. әсәрләрен уку һәм фикер алышу.	Укытучы сүзе, әңгәмә, сәнгатьле уку, материалларны төп фикерләү рәвешендә язу, аңлатмалар белән уку, нәтижәләр чыгару.	18.04	
58	Акмулла – чичән шагыйрь. Татар шигъриятенә керткән зур өлеше. Ижатының әһәмияте.	Эзләнүчән әңгәмә, укучыларның чыгыш-ларын тыңлау, шагыйрь хикмәтләренә төп сыйфатларын билгеләү, фәнни чыганаклардан өзекләр уку, Акмулла әсәрләреннән мөкалф-әйтемнәрне, канатлаы сүзләрен билгеләү, мәгънәләрен аңлату, нәтижәләр чыгару. Күчермә ысул: аңлатмалар бирү.	19.04	
59	Гали Чокрый ижатына күзәтү. Әсәрләрен уку һәм анализлау.	Укытучы сүзе, сәнгатьле уку, аңлатмалар бирү, нәтижәләр чыгару, тел-стиль үзгәртеп куллануларын күзәтү.	25.04	
60	Я.Емельянов ижаты турында белешмә бирү. “Кайгы”, “Саран бай”, “Олысыманлык” шигърьләрен уку һәм анализлау.	Укытучы сүзе, сәнгатьле уку, аңлатмалар бирү, нәтижәләр чыгару, тел-стиль үзгәртеп куллануларын күзәтү.	26.04	
61	Татар драматургиясенә беренче адымнар. Жанр формалашу. Беренче сәхнә әсәрләрендә күтәрелгән мәсьәләләр.	Лекция, укучыларның драма әсәрләрен бәя-анализлау турындагы чыгышлары, фикер алышу, аңлатмалар бирү.	02.05	
62 63	Г.Ильяси “Бичара кыз”, Ф.Халиди “Рәддә бичара кыз”. Пьесаларны уку, анализлау.	Сәнгатьле уку, автор артыннан бару юлы белән анализлау (кыскача сюжетны сөйләү, аерым өлешләргә анализ бирү), әңгәмә.	03.05 09.05	

64	IX сыйныфта өйрәнгәннәргә гомуми йомгак.	Укытучы сүзе, укучыларның чыгышлары, контроль соруларга җавап бирү, нәтиҗәләр чыгару	10.05	
65	<u>Класстан тыш</u> уку Г.Исхакый “Өч хатын белән тормыш”	Шәрехләп сөйләү, фикерне исбатлау, нәтиҗәләр чыгару.	16.05	
66	<u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Контроль сочинение “Мәҗрифәтчелек әдәбия-тында тормыш һәм аны үзгәртү юллары”.	Ижади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү.	17.05	
67 68	Кабатлау һәм имтиханга әзерләнү.	Ижади эш алымы, план төзү, аңлатмалар бирү.	23.05 24.05	

Укыту-методик комплекты

Программа: Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары. 5-11 нче сыйныфлар/ Ф.Хатипов, А.Әхмәдуллин. К., “Мәгариф”, 2010.

Дәреслек: Х.Миңнегулов, Ш.Садретдинов. Борынгы һәм урта гасыр, XIX йөз татар әдәбияты.- К., 2011. 9 нчы сыйныф өчен дәреслек.

Хрестоматия: Әдәбияттан хрестоматия: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен.

Контроль төре: сорауларга җавап, сәнгатьле сөйләм, сочинение, тест.

Файдаланылган әдәбият

- 1.Татар мәктәпләрендә татар теленнән гомуми белем бирүнең дәүләт стандарты, Казан, 2008
2. “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары” -Азат Әхмәдуллин, Фәат Галимуллин, Флера Ганиева, Фәнис Исламов-Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2010.
3. Х.Миңнегулов, Ш.Садретдинов. Урта гасыр һәм XIX йөз татар әдәбияты.- К., 1998. 9 нчы сыйныф өчен дәреслек.
Әдәбияттан хрестоматия: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен.
- 4.Урта мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы/Д.Ф.Заһидуллина.- Казан: Мәгариф, 2000
- 5.Татар балалар әдәбияты/Л.И.Минһаҗева,И.Х.Мияссарова.-Казан:”Хәтер” нәшрияты,2009
- 6.Татар фольклоры/М.Х.Бакиров.- Казан: Мәгариф, 2008
- 7.Карурманны чыккан чакта.19 нчы гасыр әдәбияты/З.Р.Вәлиева.Р.М.Миңнуллин һ.б.- Казан: Мәгариф, 2001
- 8.Ил корабын җил сөрә.20 нче йөз башы татар поэзиясе/И.К.Хәйруллин, Р.М.Миңнуллин һ.б.- . Казан: Мәгариф, 2001
9. Әдәби әсәргә анализ ясау/ Д.Ф.Заһидуллина,М.И.Ибраһимов,В.Р.Әминев.- . Казан: Мәгариф, 2005
- 10.Татар балалар поэзиясе антологиясе/Төзүчеләр:Н.Исәнбәт,Г.Рәхим.Р.Кукушкин.-Казан: Татарстан китап нәшрияты,1980

Фонохрестоматияләр

- 1.Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия(5-11 сыйныфлар)

2.Х.Туфан шигырьләре

3..А.Арсланов.Яшә,телем

4.Композитор Салих Сәйдәшев

Электрон методик әсбаплар

- 1.Ф.Яруллин тормышы һәм ижаты
- 2.Гасырларда калыр батырлык.М.Жәлилнең тормышы һәм ижаты.
- 3.Г.Тукай тормыш юлы һәм ижаты
- 4.Гаяз Исхакий тормыш юлы һәм ижаты
- 5.Композитор А.Ключарев
- 6.Г.Тукай ,энциклопедия

Интернет сайтлары: dzalilova/narod.ru., metodisty.ru», rusedu.ru, sarvarova.ucoz, magarif-uku.rutugan-tel.blogspot.com»p/blog-page_8553.html